

FİREYİ DÜŞÜRMEİNİN TEKNİK YOLLARI

Mermer fabrikalarında birçok yönetici işçilik, elektrik veya satış fiyatına odaklanır. Ancak gerçekte en büyük kâr ve zarar kalemi çoğu zaman **fire oranıdır**.

Çünkü fire sadece taş kaybı değildir:

- Blok maliyeti gider.
- Kesim maliyeti gider.
- Elektrik gider.
- İşçilik gider.
- Sarf malzemesi gider.
- Zaman gider.

Bu nedenle fireyi %5 düşürmek, birçok zaman satışları %20 artırmaktan daha değerlidir.

Fireyi Düşürmenin Teknik Yolları

1. Daha Ocakta Fireyi Azaltmak

“Fire Fabrikada Başlamaz, Ocakta Başlar. Dolayısıyla ÜRETİM Ocakta Başlar”

Yanlış:

- Çatlaklı blok gönderilmesi
- Damar yapısının dikkate alınmaması
- Karışık kalite blok sevki

Doğru:

- Blok kalite sınıflandırması
- Blok kart sistemi
- Fabrikaya gitmeden blok değerlendirme

Birçok fabrikada firelerin %30-40'ı aslında ocaktan kaynaklanır.

---

2. Blok Kesim Planı Yapmak

Kesime başlamadan önce:

- Hangi ürün çıkacak?
- Hangi ebatlar üretilecek?
- Hangi sipariş öncelikli?

belirlenmelidir. Plansız kesimler ciddi fire oluşturur.

3. Blokların Doğru Yönlendirilmesi

Özellikle:

- Traverten
- Muğla Beyaz
- Ege Gümüş
- Emperador
- Bej Grubu
- Limra

gibi taşlarda yön çok önemlidir.

Yanlış yönde kesim:

- Çatlak oluşturur.
- Renk farkı yaratır.
- Verimi düşürür.
- Tam olarak seleksiyon oluşturulamaz.

---

4. Çatlak Haritalaması Yapmak

Blok kesime girmeden önce:

- Çatlaklar işaretlenmeli
- Damarlar belirlenmeli
- Riskli bölgeler kayıt altına alınmalı
- Blok Kesim Yönü **NET** olarak çizilmelidir

Tecrübeli ustaların yaptığı bu işlem birçok fireyi önler.

---

5. Tel ve Bıçak Kalitesini Takip Etmek

Aşınmış ekipmanlar:

- Eğri kesim yapar.
- Kalınlık farkı oluşturur.
- Sonraki aşamalarda fireyi artırır.

Bu nedenle:

- Tel ömrü
- Bıçak ömrü
- Kesim performansı

takip edilmelidir.

6. Kalınlık Kontrol Sistemi Kurmak

Örneğin 20 mm plaka üretilirken:

- 21-22 mm çıkıyorsa verim düşer.
- 18-19 mm çıkıyorsa ürün reddedilir.

Kalınlık toleransları günlük ölçülmelidir.

---

7. Köprü Kesim ve Ebatlamada Optimizasyon

Birçok fabrikada:

- Operatör alışkanlığına göre keser.
- Yerleşim Planı ve Ölçme Değerlendirme yapılmaz

Sonuç:

- Gereksiz kenar kayıpları
- Fazla artık parça
- Artan FİRE oranı

Kesim optimizasyonu ile %3-8 verim artışı mümkündür.

---

8. Cila Öncesi Kalite Kontrol

Kusurlu plakalar bazen fark edilmeden cilaya girer.

Sonuç:

- Elektrik gider.
- Aşındırıcı gider.
- İşçilik gider.

Son aşamada hurdaya ayrılır. Bu en pahalı firedir.

---

9. Üretim Hatlarında Fire Noktalarını Ölçmek

Ayrı ayrı takip edilmelidir:

- Katrak firesi
- ST firesi
- Cila firesi
- Ebatlama firesi
- Paketleme firesi

**“Ölçülmeyen Fire
Düşürülemez”**

Ölçülmeyen fire düşürülemez.

10. Operatör Performansını Ölçmek

Aynı makinede:

- Bir operatör %82 verim alır.
- Diğeri %68 verim alır.

Aradaki fark tamamen insan kaynaklıdır. Bu nedenle operatör bazlı raporlama yapılmalıdır.

JEOFORM olarak Sahada Uyguladığım Basit Kural

Her fabrikanın her ay şu dört rakamı bilmesi gerekir:

1. Blok Giriş Tonajı

Kaç ton blok girdi?

2. Satılabilir Ürün Tonajı

Kaç ton ürün çıktı?

3. Toplam Fire Tonajı

Kaç ton kaybedildi?

4. Fire Oranı (%)

Örneğin:

- 1.000 ton blok girdi
- 720 ton satılabilir ürün çıktı
- 280 ton fire oluştu

Fire = %28

Eğer bu oran %28'den %23'e düşürülürse;

aynı blok miktarıyla yaklaşık 50 ton ilave ürün elde edilir.

Bu da çoğu zaman yeni bir müşteri bulmaktan daha yüksek kazanç sağlar.

En Kritik Nokta

Gözlemlerimize göre mermer fabrikalarında en büyük fire sebepleri:

1. Ocak-fabrika arasındaki koordinasyon eksikliği
2. Kesim planlamasının yapılmaması
3. Kalite sınıflandırmasının yetersiz olması
4. Operatör hataları
5. Üretim verilerinin ölçülmemesi

Bu beş konu çözüldürse, birçok fabrikada ilk 6 ay içinde toplam fire oranında %5–15 arasında iyileşme görmek mümkündür. Bu oran, bütün taş gruplarında milyonlarca liralık ilave kârlılık anlamına gelir.